

застосування, а також у поєднанні з іншими соціальними й психологічними чинниками – мораллю, ідеологією, звичаями.

Тож покарання має запобіжний ефект, проте тільки в комплексі з іншими кримінально-правовими нормами та інститутами, а також соціальними, психологічними, моральними та іншими факторами [3, С. 172]. Крім зазначених основних цілей покарання як специфічна форма державного примусу традиційно чинить психологічний та виховний вплив на конкретного засудженого, його оточення, окремі групи населення з нестійкою чи протиправною поведінкою.

Висновки: Вищевикладене доводить, що покарання є невід’ємною складовою механізму спеціальної і загальної превенції, виконує загальні та спеціальні функції протидії та запобігання вчинення кримінального правопорушення. А також завдяки покарання держава досягає певних позитивних результатів (осуд вчинення злочину, виправлення та ресоціалізацію особи тощо).

Література:

1. Кримінальний кодекс України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
2. Даньшін І.М. Загальнотеоретичні проблеми кримінології. Х.: Прапор, 2005. – С. 157.
3. Сташис В. Роль та значення покарання у системі запобігання злочинності. *Право України*. 2011. № 9. С. 167–173.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-462-0-11>

ПОРУШЕННЯ ПРАВА НА ЗАХИСТ ПРИ ВІДБОРІ БІОЛОГІЧНИХ ЗРАЗКІВ: ОКРЕМІ АСПЕКТИ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ

Боровик Андрій Володимирович

*кандидат юридичних наук, доцент, відмінник освіти України,
віце-президент з наукової роботи
Науково-дослідний інститут публічного права
м. Київ, Україна*

Прикладом наявності причинно-наслідкового зв'язку між порушенням права на захист та здобуттям доказу є ситуація, при якій спочатку здійснюється відбирання біологічних зразків у особи, якій вже після проведення цієї процесуальної дії повідомляється про підозру

та роз'яснюється право на захист. Подібна ситуація мала місце у справі № 303/3133/18, розглянувши яку, Верховний Суд встановив, що «...за змістом постанови старшого слідчого ... про призначення експертизи ... у скоєнні вказаного злочину обґрунтовано підозрюється ... Відповідно до протоколу отримання зразків для експертизи від ... старший слідчий ... відібрав зразки для експертного дослідження ... у підозрюваного ... Таким чином, посилання сторони захисту на набуття ... статусу підозрюваного у вчиненні особливо тяжкого злочину до повідомлення йому про підозру ... *не виглядають безпідставними*, однак вони залишились поза увагою суду апеляційної інстанції» [1]. Ключовим в наведеній вище справі стало те, що слідчий, відбираючи біологічні зразки, вже вказав у протоколі особу як підозрюваного, хоча на той момент повідомлення про підозру ще не було вручено та не було забезпечено участь захисника, яка в тому кримінальному провадженні була обов'язковою. Отже, право на захист має тісний зв'язок із правом не свідчити проти себе, останнє з наведених прав може ефективно здійснюватися лише особою, яка забезпечена можливістю захищатися від підозри чи обвинувачення. Несвоєчасне повідомлення про підозру, яке використовується як інструмент отримання показань чи зразків для проведення дослідження в особи, яка формально ще не користується правом на відмову від давання показань та правом на залучення захисника (адже не має процесуального статусу підозрюваного) – є підставою для висновку про недопустимість доказів, отриманих внаслідок порушення права на захист.

Разом з тим, наведений вище підхід не є сталим у практиці Верховного Суду. Не завжди докази, здобуті внаслідок отримання біологічних зразків для експертизи за відсутності захисника у провадженні, в якому участь захисника є обов'язковою, визнаються судами недопустимими. До прикладу можна навести постанову від 30.05.2023 р. у справі № 272/229/17, в якій Суд, з посиланням на низку інших своїх постанов, зазначив, що «така процесуальна дія, як отримання зразків для експертизи, пов'язана з необхідністю отримання доказів, які носять об'єктивний характер, і не залежать від волі особи, у якої вони відбираються, а тому вона не може розглядатися як така, що порушує право особи зберігати мовчання. Присутність чи відсутність захисника у цьому випадку не може позначитися на змісті отриманих під час цієї дії результатів» [2].

Отже, мусимо констатувати, що Верховному Суду ще належить забезпечити єдність судової практики в цьому питанні, оскільки наразі правозастосування є неоднаковим.

Література:

1. Постанова Верховного Суду від 21.02.2024 р. у справі № 303/3133/18 за обвинуваченням у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого п. 4 ч. 2 ст. 115 КК України. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117241485>. (Дата звернення: 13.01.2025).

2. Постанова Верховного Суду від 30.05.2023 р. у справі № 272/229/17 за обвинуваченням у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого п. 13 ч. 2 ст. 115 КК України. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111431147>. (Дата звернення: 13.01.2025).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-462-0-12>

ДОСВІД АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У США

Боровик Людмила Андріївна

кандидат педагогічних наук, доцент,

член-кореспондент Міжнародної кадрової академії,

доцент кафедри теорії та методики журналістської творчості

Міжнародний економіко-гуманітарний університет

імені академіка Степана Дем'янука

м. Рівне, Україна

Країни-члени Європейського Союзу та США пройшли довгий шлях формування національних систем правового регулювання та адміністрування підприємницької діяльності, допустили ряд помилок, які врешті решт призвели до глобальної фінансової кризи 2007-2008 року, тому дослідження як позитивного, так і негативного досвіду адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності органами публічної адміністрації зарубіжних країн має як теоретичне, так і практичне значення для розвитку національної доктрини адміністративного права та напрацювання пропозицій щодо удосконалення чинного національного законодавства, яким врегульовано різні аспекти здійснення підприємницької діяльності в Україні.

В американському праві традиційно виділяються корпорації *de jure* та *de facto*, тобто не виключається можливість діяльності фактично існуючих, але таких, що не пройшли державну реєстрацію, корпорацій.